

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

رشته روابط بین الملل

عنوان:

رقابت و همکاری چین و آمریکا در شبه جزیره کره از ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر زهره بالا زاده

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید علی طباطبایی پناه

پژوهشگر :

نغمه گودرزی

زمستان ۱۳۹۳

تقدیر و تشکر

من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق

تختین پاس و تاسیس از آن خداوندی است که بنده کوچکش را در دیای بیکران اندیشه های ناب آموزگارانی بزرگ به تماشا نشیند. لذا اکنون که در سایه سار بنده نوازی هایش پایان نامه حاضر به انجام رسیده است، بر خود لازم می دانم تا مراتب پاس را از بزرگوارانی به جا آورم که اگر دست یار بیکرشان نبود، هرگز این پایان نامه به انجام نمی رسید.

از پدر و مادر عزیزم... این دو معلم بزرگوارم... که همواره بر کوتاهی و دشمنی من، قلم عضو کشیده و کریانه از کنار غفلت هایم گذشته اند و در تمام عرصه های زندگی یار و یاور بی چشم داشت برای من بوده اند؛

از استاد فاضل و اندیشمند سرکار خانم دکتر زهره بالازاده، که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ گلی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهبانی این رساله را بر عهده گرفتند؛

از استاد با کالات و شیاسته، جناب آقای دکتر سید علی طباطبائی پناه، که زحمت مشاوره این رساله را در حالی منتقل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید؛ کمال تشکر و قدردانی را دارم.

و از استاد صبور و باتقوا؛ سرکار خانم دکتر ملک تاج خسروی باب اناری که زحمت داوری این رساله را منتقل شدند؛ کمال تشکر و قدردانی را دارم باشد که این خردترین، نحشی از زحمات آنان را پاس گوید.

نغمه کودزی

زمنان ۱۳۹۳

بسمه تعالی

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب نغمه گودرزی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۱۱۰۷۶۵۷۸ در رشته روابط بین الملل که در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۵ از پایان نامه خود تحت عنوان: رقابت و همکاری چین و آمریکا در شبه جزیره کره از ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ دفاع نمودم. بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا

بسمه تعالی

در تاریخ :

دانشجو کارشناسی ارشد خانم نغمه گودرزی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷,۵ به حروف هفده نیم و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشکده علوم سیاسی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۲۰۸۱۲۹۳۱۰۷۵
عنوان پایان نامه : رقابت و همکاری چین و آمریکا در شبه جزیره کره از ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴		
نام و نام خانوادگی دانشجو : نغمه گودرزی	تاریخ شروع پایان نامه : نیمسال اول ۹۲-۹۳	تاریخ اتمام پایان نامه : نیمسال اول ۹۳-۹۴
شماره دانشجویی : ۹۱۱۰۷۶۵۷۸		
رشته تحصیلی : روابط بین الملل		
استاد راهنما : دکتر زهره بالازاده		
استاد مشاور: دکتر سید علی طباطبایی پناه		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده) :		
<p>آمریکا از دوران جنگ سرد همواره یکی از متحدان اصلی کره ی جنوبی بوده است و دو کشور دارای توافقنامه های نظامی با یکدیگر می باشند که تازه ترین آنها به دنبال تنش های طی سالهای اخیر به امضا رسیده است. این توافق باعث شده است تا آمریکا خود را جزئی از بازی دو کره بداند. همچنین چین برای مدتها مهمترین متحد کره ی شمالی و اصلی ترین تامین کننده ی بخش بزرگی از نیازهای این کشور به خصوص در حوزه ی انرژی و تسلیحات نظامی بوده است. حال باتوجه به اهمیت روابط چین و آمریکا و تأثیرگذاری شبه جزیره کره بر روابط دو کشور در این تحقیق بااستفاده از روش توصیفی- تحلیلی به دنبال پاسخ به این سؤال اصلی هستیم « عملکرد دو کشور ، چین و ایالات متحده آمریکا در شبه جزیره کره - طی سالهای ۲۰۰۸- ۲۰۱۴ چگونه می باشد؟ » با استفاده از داده های جمع آوری شده به این نتیجه رسیدیم که شبه جزیره کره بستر جدیدی را برای نزدیکتر شدن چین و آمریکا فراهم می کند. تصور این که شبه جزیره کره به محل منازعه چین- آمریکا تبدیل شود، به نظر دور از ذهن می آید. بنابراین، روابط بین این دو کشور در حال نوسان بین همکاری و رقابت می باشد.</p>		

تاریخ و امضا :

مناسب است

مناسب نیست

نظراستاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه
	فصل اول: کلیات تحقیق
۲	۱-۱ بیان مسئله.....
۵	۱-۲ اهداف تحقیق.....
۶	۱-۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۶	۱-۴ مروری بر ادبیات تحقیق.....
۱۰	۱-۵ نوآوری پژوهش.....
۱۱	۱-۶ سئوالات تحقیق.....
۱۱	۱-۷ فرضیه های تحقیق.....
۱۲	۱-۸ متغیر های تحقیق.....
۱۲	۱-۹ تعاریف مفاهیم.....
۱۸	۱-۱۰ روش تحقیق.....
۱۸	۱-۱۱ روش گردآوری اطلاعات.....
۱۸	۱-۱۲ چارچوب نظری تحقیق.....
۱۹	۱-۱۳ مشکلات و محدودیت های تحقیق.....

۱-۱۴ سازماندهی تحقیق..... ۱۹

فصل دوم: چارچوب نظری تحقیق (نظریه همکاری و رقابت در روابط بین الملل)

۱-۲ نظریات همکاری و رقابت در روابط بین الملل..... ۲۲

۱-۱-۲ نظریات همکاری..... ۲۳

۱-۱-۱-۲ نظریه همگرایی..... ۲۴

۱-۱-۱-۲ نظریه کارکردگرایی..... ۲۴

۱-۱-۱-۲ نظریه صلح دموکراتیک..... ۲۵

۱-۱-۱-۲ نظریه ارتباطات کارل دوویچ..... ۲۶

۱-۱-۱-۲ نظریه وابستگی متقابل..... ۲۷

۱-۱-۱-۲ مفاهیم بنیادین وابستگی متقابل..... ۲۹

۱-۱-۱-۲ مفروضات نظریه وابستگی متقابل..... ۳۱

۱-۱-۱-۲ گزاره ها و قضایا..... ۳۵

۱-۱-۱-۲ مهم ترین تفاوت وابستگی متقابل و همگرایی..... ۳۷

۱-۲ نظریات کشمکش و منازعه..... ۳۸

۱-۲-۱-۳ تاریخچه..... ۴۴

۱-۲-۱-۳ تعریف تئوری بازیها..... ۴۵

۱-۲-۱-۳ مفاهیم کلیدی نظریه بازیها..... ۴۷

۱-۲-۱-۳ کاربرد نظریه بازیها..... ۴۸

۱-۲-۱-۳ انواع بازیها..... ۵۱

- ۵۳.....۲-۱-۲-۳ نمونه هایی از بازیها.
- ۵۴.....۲-۱-۲-۳ نظریه بازی ها و بررسی پدیده های سیاسی
- ۵۴.....۲-۱-۲-۳ روابط بین الملل به عنوان بازی مرکب از تعارض و همکاری
- ۵۶.....۲-۱-۲-۳ روابط بین الملل محدودیت نظریه بازی

فصل سوم: بررسی پیشینه شبه جزیره کره و چگونگی شکل گیری دو کشور

- ۵۹.....۳-۱ تاریخچه شبه جزیره کره
- ۶۰.....۳-۲ حاکمیت ملی کره و استعمار شبه جزیره کره توسط ژاپن
- ۶۲.....۳-۳ چگونگی شکل گیری دو کشور جمهوری خلق کره و جمهوری دموکراتیک کره
- ۶۲.....۳-۳-۱ ورود نیروهای بیگانه و تقسیم شبه جزیره کره
- ۶۲.....۳-۳-۲ تشکیل دو حکومت در یک کشور
- ۶۴.....۳-۳-۳ شروع جنگ دو کره
- ۷۶.....۳-۳-۴ پیامدهای اقتصادی جنگ کره
- ۷۹.....۳-۴ روابط دو کره
- ۷۹.....۳-۴-۱ از رقابت تا شروع مذاکرات
- ۸۲.....۳-۴-۲ اصول سیاست جمهوری کره برای اتحاد ملی
- ۸۵.....۳-۴-۳ اصول سیاست جمهوری دموکراتیک کره برای اتحاد ملی

فصل چهارم: بررسی حضور ایالات متحده امریکا و جمهوری خلق چین در شبه جزیره کره

- ۹۰.....۴-۱ پایان جنگ جهانی دوم و آغاز جنگ سرد

- ۲-۴ دوران پس از فروپاشی شوروی؛ پایان جنگ سرد..... ۹۲
- ۳-۴ بررسی حضور ایالات متحده آمریکا در شبه جزیره کره..... ۹۲
- ۱-۳-۴ روابط بین ایالات متحده آمریکا و کره جنوبی..... ۹۴
- ۱-۱-۳-۴ همکاری بر سر سیاست های کره شمالی..... ۹۵
- ۲-۱-۳-۴ روابط اقتصادی ایالات متحده آمریکا و کره جنوبی..... ۹۷
- ۳-۱-۳-۴ صنایع دفاعی کره جنوبی و خرید سیستم های تسلیحانی آمریکا..... ۹۸
- ۴-۱-۳-۴ همکاری دوجانبه در زمینه انرژی هسته ای..... ۹۹
- ۴-۳-۱-۵ ابراز علاقه کره جنوبی به پیمان تجارت آزاد «تی. پی. پی.»..... ۱۰۱
- ۴-۳-۱-۶ روابط امنیتی و پیمان آمریکا و کره جنوبی..... ۱۰۳
- ۴-۳-۱-۷ ائتلاف ایالات متحده آمریکا و طرح های اصلاحاتی دفاعی کره جنوبی..... ۱۰۵
- ۸-۴-۳-۱ اجرای دکترین "انعطاف پذیری استراتژی"..... ۱۰۶
- ۹-۴-۳-۱ بازنگری در دستورالعمل موشک بالیستیک کره جنوبی..... ۱۰۶
- ۱۰-۴-۳-۱ سفر اوپاما به کره جنوبی در آوریل ۲۰۱۴..... ۱۰۷
- ۴-۴ بررسی حضور جمهوری خلق چین در شبه جزیره کره..... ۱۰۹
- ۴-۴-۱ روابط بین جمهوری خلق چین و کره شمالی..... ۱۱۰
- ۴-۴-۱-۱ روابط تاریخی..... ۱۱۰
- ۲-۴-۴-۱ روابط اقتصادی..... ۱۱۱
- ۳-۴-۴-۱ روابط سیاسی..... ۱۱۲
- ۲-۴-۴-۴ روابط بین جمهوری خلق چین و کره جنوبی..... ۱۱۴

فصل پنجم: عملکرد رقابت آمیز و همکاری دو کشور چین و امریکا در شبه جزیره کره

- ۱-۵-۱۱۹ .....دکترین جدید سیاست خارجی جمهوری خلق چین: ظهور مسالمت آمیز.....
- ۱-۱-۵-۱۲۰ .....جمهوری خلق چین و تصور تهدید در سطح منطقه شرق آسیا.....
- ۲-۱-۵-۱۲۱ .....تصور تهدید و دکترین ظهور مسالمت آمیز.....
- ۳-۱-۵-۱۲۵ .....بحران کره یکی از چالش های دکترین ظهور مسالمت آمیز.....
- ۲-۵-۱۲۸ .....دکترین سیاست خارجی باراک اوباما و بحران شبه جزیره کره.....
- ۳-۵-۱۳۴ .....عملکرد ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین در قبال اتحاد دو کره ؛ از همکاری تا رقابت..
- ۱-۳-۵-۱۳۴ .....عملکرد ایالات متحده آمریکا.....
- ۲-۳-۵-۱۳۸ .....عملکرد جمهوری خلق چین.....
- ۴-۵-۱۴۱ .....عملکرد ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین در قبال بحران هسته ای کره شمالی .....
- ۱-۴-۵-۱۴۱ .....از آزمایش های هسته ای کره شمالی تا تحریم های آمریکا و مواضع چین.....
- ۲-۴-۵-۱۴۹ .....تاکید ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین بر خلع سلاح کره شمالی .....
- ۵-۵-۱۵۳ .....مانورهای نظامی مشترک سئول و واشنگتن زمینه ی اختلاف چین و آمریکا.....
- ۶-۵-۱۵۸ .....حملات سایبری کره شمالی به ایالات متحده آمریکا زمینه ای برای همکاری یا رقابت؟.....
- نتیجه گیری.....
- منابع و مآخذ.....

مقدمه

ایالات متحده آمریکا از دوران جنگ سرد همواره یکی از متحدان اصلی کره ی جنوبی بوده است و دو کشور دارای توافقنامه های نظامی با یکدیگر می باشند، این توافقنامه ها باعث شده است تا ایالات متحده آمریکا خود را جزئی از بازی دو کره بداند. همچنین جمهوری خلق چین برای مدتها مهمترین متحد کره ی شمالی و اصلی ترین تامین کننده ی بخش بزرگی از نیازهای این کشور به خصوص در حوزه ی انرژی و تسلیحات نظامی بوده است. برخی تحلیل گران در خصوص جایگاه جمهوری خلق چین در تصمیم گیری های کلان رهبران کره شمالی معتقدند کشور چین با ایفای نقشی مهم تاثیر بسزایی در تحولات کره شمالی دارد. این کشور همواره در مقابل فشارهای امریکا و حتی شورای امنیت ایستادگی کرده و به حمایت از کره شمالی پرداخته است. اما مواضع و رویکرد های جمهوری خلق چین در قبال تحولات اخیر شبه جزیره قابل تامل به نظر می رسد. جمهوری خلق چین در جریان آزمایش موشکی کره شمالی با محکوم کردن شدید این اقدام، در تصویب قطعنامه ۲۰۸۷ شورای امنیت برای تشدید تحریم های بین المللی علیه کره شمالی انعطاف و همکاری قابل توجهی با اعضای غربی شورای مذکور از خود نشان داد.

جمهوری خلق چین در اوایل دهه نود سیاست «یکجانبه» خود را در مورد کره به «دیپلماسی برابر» تغییر و رابطه رسمی با کره جنوبی را از سال ۱۹۹۲ آغاز کرد. محاسبات راهبردی جمهوری خلق چین پس از جنگ سرد، صلح و ثبات محیط بین المللی را جهت توسعه اقتصادی و ثبات سیاسی کشور ضروری می داند. بنابراین در رابطه با همسایگان خود، نخست سیاست حفظ وضع موجود را دنبال می کند بر همین اساس جمهوری خلق چین آنقدر قدرت ندارد که دستورکار شبه جزیره کره را به صورت یک طرفه تغییر دهد و با اتخاذ سیاست همراهی با ایالات متحده آمریکا در مسائل کره شمالی به انتظار نشسته است تا قدرت بیشتری به دست آورد. چینی ها با ادامه سیاست حفظ وضع موجود و همراهی با ایالات متحده آمریکا از جمله در

بحران هسته ای کره شمالی جایگاه خود را در نظام بین المللی حفظ می کنند باتوجه به سخنان رئیس جمهور چین در اجلاس بوآئو^۱ در سال ۲۰۱۲ و تاکید بر اصطلاحاتی مانند امنیت مشترک، همکاری مشترک جهانی، چین بازی و رقابت با آمریکا را تا جایی ادامه خواهد داد که این رقابت به مرحله یک جنگ فعال وارد نشود. لذا این امکان وجود دارد که در صورت ایجاد چنین شرایطی چینی ها حفظ منافع ملی خود را بر حفظ اتحاد ایدئولوژیک با کره شمالی ترجیح دهند. در مقابل نیز آمریکایی ها به منظور مهار رفتارهای گریز از مرکز جمهوری خلق چین در آینده علاوه بر تعمیق روابط استراتژیک خود با متحدانشان در منطقه، همچنین تلاش دارند تا حلقه ها و فرایندهای دموکراتیک را در اطراف جمهوری خلق چین گسترش دهند تا در صورت سلطه سیاسی چین در منطقه، این کشور نتواند به صورت همزمان توسعه جغرافیایی را هم در دستور کار خود قرار دهد و مشروعیت چنین کاری از این کشور سلب شود. در این پایان نامه به عملکرد رقابت آمیز و همکاری دوکشور جمهوری خلق چین و ایالات متحده آمریکا در شبه جزیره کره طی سالهای ۲۰۰۸-۲۰۱۴ پرداخته شده است.

---

^۱ مجمع " بوآئو " سال ۲۰۰۱ میلادی در شهر " بوآئو " پایه گذاری شد و هدف آن توسعه مبادلات اقتصادی و همکاری میان کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه و تنظیم مناسبات عادلانه این منطقه با سایر نقاط جهان است.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱- بیان مسئله

شبه جزیره ی کره در جنوب شرقی آسیا واقع شده است. این شبه جزیره به دو قسمت کره شمالی و کره جنوبی تقسیم می شود. بعد از جنگ جهانی دوم بخش اعظم اروپا و آسیا بین جهان کمونیست و غیر کمونیست تقسیم شد. در این نظام دو قطبی ایالات متحده آمریکا و شوروی دو دولت قدرتمند بودند، این دو دولت مجبور شدند که به رقابت با یکدیگر بپردازند. آمریکا نیز در صدد افزایش قدرت خود و مقابله با گسترش قدرت شوروی برآمد. بعد از رانده شدن ژاپن از کره این شبه جزیره بین شمال کمونیست و جنوب غیر کمونیست تقسیم شد. قسمت شمالی آن به اشغال شوروی و قسمت جنوبی به اشغال ایالات متحده آمریکا در آمد. ایالات متحده آمریکا از آن زمان نگران اقدامات کره شمالی بود؛ زیرا از دست دادن کره جنوبی در جهان دو قطبی رقابت با کمونیست ها را سخت تر می کرد. در جنگ کره نیروهای سازمان ملل به رهبری امریکا نیروهای کره شمالی را از جنوب شبه جزیره پس زدند و نزدیک بود آنها را شکست دهند که دخالت شوروی و چین مانع از آن شد. یکی از مزیت های مهمی که امریکا با شرکت در این جنگ به دست آورد حضور نظامی مستمر بیش از شش دهه در این منطقه است. ایالات متحده آمریکا از دوران جنگ سرد همواره یکی از متحدان اصلی کره ی جنوبی بوده است و این دو کشور دارای توافقنامه های نظامی با یکدیگر می باشند، این توافقات باعث شده است تا ایالات متحده آمریکا خود را جزئی از بازی دو کره بدانند.

در پی جنگ دو کره ، جمهوری خلق چین برای جلوگیری از دست اندازی های ایالات متحده آمریکا در شبه جزیره کره وارد جنگ شد و قسمت شمالی کره را که در پی جنگ دو کره به دست ایالات متحده آمریکا در آمده بود را اشغال کرد. جمهوری خلق چین برای مدتها مهمترین متحد کره ی شمالی و اصلی ترین تامین کننده ی بخش بزرگی از نیازهای این کشور بوده است. جمهوری خلق چین همواره در مقابل فشارهای امریکا ایستادگی کرده و به حمایت از کره شمالی پرداخته است. اما مواضع و رویکرد های

جمهوری خلق چین در قبال تحولات اخیر شبه جزیره قابل تامل به نظر می رسد. با روی کار آمدن نخبگان سیاسی جدید در این کشور، این نگرانی را در رهبران کره ی شمالی ایجاد کرده است که احتمال دارد رویکرد جمهوری خلق چین نسبت به کره شمالی عوض شود. لذا از طریق بحران آفرینی در صدد هستند تا از جمهوری خلق چین تعهدی برای ادامه ی همکاری های استراتژیک در سال های پیش رو اخذ کنند.

در مقابل باج خواهی کره ی شمالی، چین دو راه بیشتر ندارد: یا تسلیم خواست کره شمالی می شود و با باج دهی به این کشور، آن را به طور نسبی در حوزه ی نفوذ خود نگه می دارد و یا با تشدید فشارها، در مورد کره ی شمالی با ایالات متحده آمریکا وارد معامله می شود. در حالت اول موقعیت جمهوری خلق چین در شورای امنیت تضعیف خواهد شد، چرا که نشان می دهد این کشور قدرت کنترل کره ی شمالی را از دست داده است. در حالت دوم هم نیز با منجر شدن به تقویت جایگاه ایالات متحده آمریکا در منطقه، قدرت منطقه ای جمهوری خلق چین را تحت تاثیر قرار خواهد داد. بدیهی است که هیچ یک از این موارد مورد پسند جمهوری خلق چین نمی باشد، اما به نظر می رسد از میان بد و بدتر مورد دوم مطلوب تر باشد. چرا که حضور ایالات متحده آمریکا در منطقه اجتناب ناپذیر است و چینی ها به خوبی به این امر واقف هستند. با پایان دهه ی هشتاد، پس از فروپاشی شوروی و به دنبال جابجایی در اولویت های جمهوری خلق چین با اهمیت یافتن رشد و توسعه ی اقتصادی، کره ی شمالی دو متحد اصلی خود را از دست رفته می دید. بنابراین با توجه به موج عظیمی که علیه کشورهای بلوک شرق به راه افتاده بود، سران این کشور برای حفظ موجودیت خود به فکر تقویت قوای نظامی و دستیابی به سلاح های کشتار جمعی نظیر سلاح های هسته ای افتادند و به همین منظور از پیمان ان.پی.تی خارج شدند. این اقدام کره ی شمالی از سوی مجامع بین المللی بی پاسخ نماند و با اولین آزمایش هسته ای زیرزمینی در سال ۲۰۰۶، واکنش تند جامعه ی بین المللی به شکل قطعنامه های شورای امنیت و اعمال تحریم های مختلف آغاز شد. کره شمالی به این واکنش ها اعتنایی نکرد و دومین آزمایش هسته ای در سال ۲۰۰۹، تحریم های شدیدتری را علیه این

کشور به دنبال آورد. سومین آزمایش هسته ای نیز که در سال ۲۰۱۳ صورت گرفت تنش ها را به اوج خود رساند. کره ی جنوبی نسبت به این آزمایش ها واکنش نشان داد و آنها را تهدیدی علیه خود ارزیابی کرد. در نتیجه همکاری های نظامی سئول و واشینگتن افزایش یافت و مانورهای مشترکی برگزار شد. با شدت گرفتن تنش در منطقه به خصوص بین دو کره، ایالات متحده آمریکا بیش از گذشته روابط نظامی خویش با کره ی جنوبی را افزایش داد و با یک توافقنامه ی نظامی امنیتی جدید، حتی در صورت کوچکترین تهدید، خود را متعهد به دفاع از کره ی جنوبی نمود.

وجود تنش در شبه جزیره کره هم می تواند در راستای منافع ایالات متحده آمریکا به منظور تحقق اهداف استراتژی کلان خود یعنی توازن سازی مجدد در آسیا و حضور نیروهای خود در این منطقه به منظور تلاش برای مهار چین باشد و از طرف دیگر می تواند در راستای منافع چینی ها نیز به نوعی تلقی شود. به نظر می رسد که بر اساس سخنان شی جین پینگ^۱ در اجلاس بوائو^۲ و تاکید بر اصطلاحاتی مانند امنیت مشترک، همکاری مشترک جهانی، جمهوری خلق چین بازی و رقابت با ایالات متحده آمریکا را تا جایی ادامه خواهد داد که این رقابت به مرحله یک جنگ فعال وارد نشود. لذا این امکان وجود دارد که در صورت ایجاد چنین شرایطی چینی ها حفظ منافع ملی خود را بر حفظ اتحاد ایدئولوژیک با کره شمالی ترجیح دهند. در مقابل نیز آمریکایی ها به منظور مهار رفتارهای گریز از مرکز جمهوری خلق چین در آینده علاوه بر تعمیق روابط استراتژیک خود با متحدانشان در منطقه، همچنین تلاش دارند تا حلقه ها و فرایندهای دموکراتیک را در اطراف جمهوری خلق چین گسترش دهند تا در صورت سلطه سیاسی جمهوری خلق چین در منطقه، این کشور نتواند به صورت همزمان توسعه جغرافیایی را هم در دستور کار خود قرار دهد و

---

^۱ شی جین پینگ (به انگلیسی: Jin Zhi Ping)، سیاستمدار چینی و عالیترین مقام جمهوری خلق چین است که پستهای دبیر اول حزب کمونیست چین و رئیس جمهور چین (مشغول به کار از ۱۴ مارس ۲۰۱۳ تا کنون) و رئیس کمیسیون مرکزی ارتش چین را بر عهده دارد.

^۲ مجمع "بوائو" سال ۲۰۰۱ میلادی در شهر "بوائو" پایه گذاری شد و هدف آن توسعه مبادلات اقتصادی و همکاری میان کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه و تنظیم مناسبات عادلانه این منطقه با سایر نقاط جهان است.

مشروعیت چنین کاری از این کشور سلب شود. در این پژوهش، تلاش برای پاسخ به این سؤال است که: «عملکرد دو کشور جمهوری خلق چین و ایالات متحده آمریکا در شبه جزیره کره طی سالهای ۲۰۰۸ - ۲۰۱۴ چگونه می باشد؟»

۱-۲ اهداف تحقیق

این پژوهش دارای اهدافی است، از جمله: افزایش اطلاعات شخصی در خصوص روابط بین جمهوری خلق چین و ایالات متحده آمریکا، زیرا این دو کشور نقش بسزایی در تحولات مسایل بین الملل دارند. همچنین جمهوری خلق چین و ایالات متحده آمریکا به عنوان اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد و دو قلب بزرگ تاثیر گذار بر نظام بین الملل می باشند. در نتیجه بررسی روابط این دو کشور با یکدیگر می تواند باعث درک بهتر مسائل روابط بین الملل شود. همچنین با توجه به قدرت یابی روز افزون جمهوری خلق چین در عرصه جهانی و چالش های گوناگون که پیش روی ایالات متحده آمریکا قرار دارد کندو کاو، تحقیق و پژوهش در زمینه جهت گیری های این دو قدرت بزرگ در قبال یکدیگر و تاثیر این استراتژی ها بر کل نظام بین الملل حائز اهمیت می باشد. همچنین با انجام این پژوهش می توان دریافت که دو کشور جمهوری خلق چین و ایالات متحده آمریکا چه روابطی در شبه جزیره کره با یکدیگر دارند و با توجه به این که ایالات متحده آمریکا یکی از متحدین اصلی کره جنوبی از زمان جنگ سرد تا به امروز بوده است و این دو کشور دارای توافقنامه های نظامی با یکدیگر می باشند و همچنین جمهوری خلق چین از زمان جنگ سرد همواره یکی از متحدین اصلی کره شمالی و اصلی ترین تامین کننده ی بخش بزرگی از نیازهای این کشور بوده است. در نتیجه می توان دریافت چه روابطی بین کره جنوبی و ایالات متحده آمریکا از یک سو و کره شمالی و جمهوری خلق چین از سوی دیگر وجود دارد.

۱-۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

گذشته از علاقه شخصی به مسائل فی مابین دو کشور جمهوری خلق چین و ایالات متحده امریکا، مطالعه مسائل مربوط به جمهوری خلق چین به عنوان یک قدرت نو ظهور و ایالات متحده امریکا به عنوان یک ابر قدرت بر آمده از جنگ سرد از اهمیت مضاعفی برخوردار است. با توجه به اهمیت موضوع شبه جزیره کره و روابط موجود بین این دو قدرت در این منطقه تاکنون تحقیق منسجمی پیرامون این موضوع صورت نگرفته و تحقیق حاضر در صدد رفع خلاء پژوهشی می باشد.

۱-۴ مروری بر ادبیات تحقیق

۱. پایان نامه ای در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (دانشکده علوم سیاسی)، تحت عنوان "بررسی همکاری و رقابت استراتژیک آمریکا و چین در آسیای مرکزی" انجام شده است. محقق به متغیر های از قبیل، آسیای مرکزی، چین و آمریکا پرداخته است و در نهایت سوال اصلی محقق مطرح شده است، «زمینه های همکاری و رقابت آمریکا و چین در آسیای مرکزی کدامند؟». محقق به این نتیجه رسیده است که آمریکا و چین در زمینه های اقتصادی و امنیتی دارای رقابت و در زمینه های سیاسی دارای همکاری هستند. (نوروز نژاد، ۱۳۹۱: ۱۳-۱۴)

۲. پایان نامه ای در دانشگاه تربیت معلم (دانشکده ادبیات و علوم انسانی)، تحت عنوان "همکاری و رقابت چین و ایالات متحده آمریکا در آمریکای لاتین" انجام شده است. محقق به متغیر های از قبیل، سیاست چین و آمریکا در آمریکای لاتین، چین و ایالات متحده آمریکا پرداخته است و در نهایت سوال اصلی محقق مطرح شده است، «با توجه به گستردگی حضور چین در منطقه آمریکای لاتین آیا این حضور بیشتر در جهت همکاری با سیاست های آمریکا در این منطقه است و یا در جهت رقابت با این کشور می باشد؟».

محقق به این نتیجه رسیده است که عملکرد سیاسی و اقتصادی چین در آمریکای لاتین، با توجه به حضور پر رنگ آمریکا در این منطقه، سبب حاکم شدن سیاست رقابت در عین همکاری بر روابط دو کشور در منطقه آمریکای لاتین شده است. (صادقی چیمه، ۱۳۹۱: ۱۰-۱۱)

۳. پایان نامه ای در دانشگاه تهران (دانشکده حقوق و علوم سیاسی)، تحت عنوان " بررسی رویکردهای همکاری جویانه و رقابت آمیز در روابط سیاسی - امنیتی آمریکا و جمهوری خلق چین پس از حملات یازده سپتامبر" انجام شده است. محقق به متغیرهای از قبیل، همکاری و رقابت، روابط سیاسی - امنیتی آمریکا و چین پرداخته است و در نهایت سوال اصلی محقق مطرح شده است، «دو کشور آمریکا و چین بعد از حملات ۱۱ سپتامبر در چه حوزه‌هایی رقابت و در چه حوزه‌های همکاری داشته اند؟». محقق به این نتیجه رسیده است که دو کشور بعد از حملات ۱۱ سپتامبر در حوزه‌هایی نظیر مبارزه با تروریسم، انرژی، اقتصاد و تغییرات آب و هوایی همکاری مناسبی با یکدیگر داشته و در برخی حوزه‌ها نیز با یکدیگر اختلاف دارند و رقیب یکدیگر شمرده می‌شوند که از جمله آنها می‌توان به رقابت در فضا، حوزه نظامی، فضای سایبری اشاره نمود. (خان پوراردستانی، ۱۳۹۰: ۱۲-۱۳)

۴. پایان نامه ای در دانشگاه علامه طباطبایی (دانشکده حقوق و علوم سیاسی)، تحت عنوان " جایگاه تایوان در روابط استراتژیک ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین (از ۲۰۰۲-۱۹۴۹)" انجام شده است. محقق به متغیرهای از قبیل، تایوان، روابط استراتژیک ایالات متحده آمریکا و چین پرداخته است و در نهایت سوال اصلی محقق مطرح شده است، «مسئله تایوان چه تاثیری بر روابط استراتژیک ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین؟». محقق به این نتیجه رسیده است که مسئله تایوان عاملی چالش برانگیز در روابط آمریکا و چین بوده است. تاثیرگذاری این متغیر هنگامی که شرایط بحران در روابط این دو کشور افزایش یافته است، نمایان تر و منجر به تشدید اختلافات آنها می‌گردد. (اعتمادی نیا، ۱۳۹۰: ۱۹-۲۰)